

Пропозиції
до проекту Закону України
«Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо злочинів
проти встановленого порядку несення військової служби»
*(реєстр. № 9017 від 15.02.2023 р.)**

Законопроект розроблено з метою «розв’язання комплексних проблем щодо законодавчих положень забезпечення кримінально-правової охорони воєнної безпеки України та удосконалення редакції розділу XIX Особливої частини Кримінального кодексу України» (далі – КК України).

Визнаючи необхідність удосконалення окремих аспектів відповідальності за військові кримінальні правопорушення, вважаємо за доцільне зазначити таке.

1. Потребують узгодження назва та мета законопроекту, оскільки його положення спрямовані на уточнення ознак спеціального суб’єкта правопорушень, передбачених статтями 402–405, 425, 427 КК України, збільшення мінімальної межі санкції частини четвертої статті 405 КК України, і не стосуються «... розв’язання комплексних проблем... і редакції розділу XIX Особливої частини КК».

2. Спеціальні ознаки суб’єкта військових кримінальних правопорушень визначено статтею 401 КК України та законами України, які регулюють порядок несення або проходження військової служби.

Відповідно до частини другої статті 401 КК України такими суб’єктами є: військовослужбовці Збройних Сил України, Служби безпеки України, Державної прикордонної служби України, Національної гвардії України та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, Державної спеціальної служби транспорту, Державної служби спеціального зв’язку та захисту інформації України, а також інші особи, визначені законом.

Під військовими службовими особами розуміються військові начальники, а також інші військовослужбовці, які обіймають постійно чи тимчасово посади, пов’язані з виконанням організаційно-розпорядчих або адміністративно-господарських обов’язків, або виконують такі обов’язки за спеціальним дорученням повноважного командування (Примітка до статті 425 КК України).

Відповідно до проекту нового КК України, розробленого робочою групою з питань розвитку кримінального права (Книга десята. Поняття кримінальних правопорушень проти порядку несення військової служби), командир (начальник) – військова публічна службова особа, наділена організаційно-розпорядчими обов’язками, тобто для виконання певних завдань має у своєму розпорядженні підлеглих, має право віддавати їм накази, розпорядження та інші обов’язкові для виконання вимоги і застосовувати щодо них дисциплінарну владу (пункт 7 статті 10.1.1.)¹.

З огляду на бланкетність норм про кримінальну відповідальність військовослужбовців у кримінальному законі та судовій практиці, поняття

¹ Проект Кримінального кодексу України. URL: <https://newcriminalcode.org.ua/upload/media/2023/01/30/proyekt-kryminalnogo-kodeksu-ukrayiny-stanom-na-30-01-2023.pdf>

«начальник» і «командир» ототожнюються й не потребують додаткової регламентації.

3. Викликає сумнів доцільність пропозиції щодо збільшення на один рік мінімальної межі покарання у виді позбавлення волі у санкції частини 4 статті 405 КК України. Так, наведені в пояснювальній записці дані судової практики є свідченням практичної реалізації вимог принципу економії кримінальної репресії, який набуває особливої актуальності в умовах війни в Україні.

Окрім цього, Законом України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей несення військової служби в умовах воєнного стану чи в бойовій обстановці» від 13.12.2022 р. № 2839-IX унеможливлено застосування судом статті 69 КК України (призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом) та статті 75 КК України (відбування покарання з випробуванням) у випадку вчинення в умовах воєнного стану чи в бойовій обстановці кримінальних правопорушень, передбачених статтями 403, 405, 407, 408, 429 КК України.

4. Пункт 2 Розділу II проекту потребує конкретизації в частині доручення Кабінету Міністрів України щодо переліку нормативно-правових актів, що потребуватимуть змін (відповідно до вимог пункту 8 статті 90 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України»).

***Дослідницька служба
Верховної Ради України***

**Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені в документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*